

7

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

מס. ט. 100
מדינת ישראל
1997

בג"צ 3197 הרי חלואה 1997

3197

מס' תיק מקורי

8

מחלקה

יצ' הר חומה

13292/8-ג

R0005m14

03/01/2021 תאריך הדפסה 2-108-7-6-2

פורר - עזריאלי ושות'

עורכי דין ונוטריונים

AZRIELI - FORER & CO.
ADVOCATES & NOTARIES

רחוב הרצל 157 רחובות 76267
157 Herzl St. Rehovot 76267

יהושע ש. פורר L.L.B Joshua S. Forer
ישראל עזריאלי L.L.B Israel Z. Azrieli

טלפון: 08-9364441
פקסימיליה: 08-9363938

רחוב יגיע כפיים 1 תל-אביב 67779
טלפון: 03-6876666
פקסימיליה: 03-6874747

Date: 17/3/97
Ref: כללי-ה

תאריך: 17/3/97
מספר: כללי-ה

3333 New Hyde Park Rd. Suite 305
New Hyde Park, N.Y. 11042

ASSOCIATE OFFICE:
SANFORD BLACK
ATTORNEY AT LAW

לכבוד
מר שמעון שטיין
היועץ המשפטי
משרד ראש הממשלה
רחוב קפלן 3
קרית בן-גוריון
ירושלים 91919

א.נ.

בענין: הר חומה
מכתבך 32 מ-10.3.97

"שורת עתירות שהוגשו לבג"צ" אינה דנה בסוגייה אותה אני מעלה.

העובדות, הנימוקים והטענות המפורטים במכתב לראש הממשלה אינם בתחום המשפטי. הפתרון הוא משפטי. על-ידי ביטול הליכי ההפקעה, החזרת הקרקע לבעליה ובניה על-ידי הבעלים בלא סבוכים פוליטיים, מדיניים ובטחוניים.

לכן, את החלטה על-פי העובדות והסכונים הצפויים צריך לקבל ראש הממשלה ועל-פי החלטתו יקבע הפתרון המשפטי.

לכן, "תוצאות הדיונים בעתירות לכשיינתנו" הן בלתי רלבנטיות לבעיה העיקרית שבעינה עומדת כי בניה על-ידי המדינה יש בה סיכון ממשי רב ואילו בניה על-ידי הבעלים כולם כפי שחברת מקור הציעה אין בה סכונים בטחוניים.

לכן, מוטב ליתן את הדעת שוב לבצוע פתרון זה בעוד מועד.

בכבוד רב,
ישראל עזריאלי, עו"ד

מסלול +

אביב 1997

מסלול לתיירות

"מסלול"

מסלול לתיירות

מסלול

14.3.97

17.3.97

בבית המשפט העליון בשיבתו כבית דין צדק

העותר: יעקב שורץ מרח' סימטת יהודה 5 חיפה, טל: 04-8373496

נ ג ד

- חנתבעים: 1. מר בנימין נתניהו, ראש הממשלה
2. מר יאסר עראפת, ראש הרשות הפלשתינאית.

מבקש צו מניעת מבניה בחר חומה לשבוע

אני מבקש מבית המשפט העליון בשיבתו כבית דין גבוה לצדק ליתן צו מניעה מבניה בחר חומה לשבוע מהסיבות כדלקמן:

1. אני רוצה לארוז ולקנות כרטיס טיסה ולנסוע לנמל התעופה בן גוריון כדי לטוס מפה.
2. אני פוחד וידי רועדות ואיני יכול לארוז, יש לי פרפורים בבטן.
3. לפי מה שהבנתי גם מר בנימין נתניהו וגם מר ערפאת פועלים בניגוד לחוק, זה מאיים וזה לא ממלא הסכמים.
4. לא חייבים להזמינני לדיון.
5. גם לשופטים מגיע לחיות וכדאי להם גם לקנות כרטיסים ולא באל-על כי זה לא הוגן לטוס כחול לבן לחו"ל בירידה.
6. כתבתי למר דורון נויברגר מקיבוץ געש ואני מחכה לתשובה בקשר לאישתו של נתניהו ויש כאן כנראה מיקרה של סחיטה על רקע מיני.
7. אני מבקש גם להגיש תביעה כספית חשבת נגדם כי אני לא יכול להתרכז בגלל האירועים הרבים שהם גורמים להם.
8. יש לי כל ההוכחות לפשע מאורגן קשור בראש הממשלה והוא בידי המפכ"ל והשר לביטחון פנים, העיתונות ואחרים.

9. שר המשפטים כבר מזמן לא מתפקד ואני מפתח מהחלטת פרקליטת המדינה לגבי החקירה בראון-תברון . לענין והתיקשורת מסתירה מידע.
10. סיבות נוספות איני מעלה כאן מפאת צינעת הנתבעים.
11. יש סכנה לחיי אחרים .
12. זה שנהרג אחיו של ראש הממשלה לא מצדיק להרוג את כל הערבים בעולם, וגם לא אותי.
13. תצהיר ואגרה בדואר רשום.
14. נא לחייב את הנתבעים בהוצאות בית המשפט והוצאותי.
15. נא לאשר קבלת העתירה בפקס.: 04-8244413 מיד.

יעקב שורץ
אורי יצחק

17.3.97

בבית המשפט העליון בשיבתו כבית דין צדק

העותר: יעקב שורץ מרח' סימטת יהודה 5 חיפה, טל: 04-8373496

נ ג ד

- הנתבעים: 1. מר בנימין נתניהו, ראש הממשלה
2. מר יאסר עראפת, ראש הרשות הפלשתינאית.

מבקש צו מניעה מבניה בחר חומה לשבוע

אני מבקש מבית המשפט העליון בשיבתו כבית דין גבוה לצדק ליתן צו מניעה מבניה
בהר חומה לשבוע מהסיבות כדלקמן:

1. אני רוצה לארוז ולקנות כרטיס טיסה ולנסוע לנמל התעופה בן גוריון כדי
לטוס מפה.
2. אני פוחד וידי רועדות ואיני יכול לארוז, יש לי פרפורים בבטן.
3. לפי מה שהבנתי גם מר בנימין נתניהו וגם מר ערפאת פועלים בניגוד לחוק,
זה נאיים וזה לא ממלא הסכמים.
4. לא חייבים להזמיןני לדיון.
5. גם לשופטים מגיע לחיות וכדאי להם גם לקנות כרטיסים ולא באל-על כי זה
לא הוגן לטוס כחול לבן לחו"ל בירידה.
6. כתבתי למר דורון נויברגר מקיבוץ געש ואני מחכה לתשובה בקשר לאישתו של
נתניהו ויש כאן כנראה מיקרה של סחיטה על רקע מיני.
7. אני מבקש גם להגיש תביעה כספית השבוע נגדם כי אני לא יכול להתרכז בגלל
האירועים הרבים שהם גורמים להם.
8. יש לי כל ההוכחות לפשע מאורגן קשור בראש הממשלה והוא בידי המפכ"ל וחשר
לביטחון פנים, העיתונות ואחרים.

9. שר המשפטים כבר מזמן לא מתפקד ואני מפחד מהחלטת פרקליטת המדינה לגבי החקירה בראון-תברון . לענין והתיקשורת מסתירה מידע.
10. סיבות נוספות איני מעלה כאן מפאת צינעת הנתבעים.
11. יש סכנה לחיי אחרים .
12. זה שנהרג אחיו של ראש הממשלה לא מצדיק להרוג את כל הערבים בעולם, וגם לא אותי.
13. תצהיר ואגרה בדואר רשום.
14. נא לחייב את הנתבעים בהוצאות בית המשפט והוצאותי.
15. נא לאשר קבלת העתירה בפקס.: 04-8244413 מיד.

יעקב שורץ

אורי אריאל

תאריך: 13/03/97

רישום דואר/מזכירות

מסי שוטף: 11576

מאת: חייכ אברהם פורז

נתקבל ב-: 13/03/97

אל: ראש הממשלה

מתאריך: 13/03/97

הנדון: עיכוב הבניה בחר-חומה עד לפסיקת בג"צ בתיק 1340/97

משרד ראש הממשלה
לשכת היועץ המשפטי
13.03.1997
כ ע ק ב ל

להעביר ל-:

טיפול ומעקב/פנימי

מאת	אל	הערות / הנחיות	תאריך	חתימה
מיאן	טמין	בלצג למען (מתייל זק) (מטמו)	14/3/97	
		א"י מלאה מיאן		
		מלגה על אף אנוני - מעט יי ויה לעניי המ/מ		
		למה על אף אנוני המ/מ		
		מה ינה גילג 19.3.97		

טיפול מעקב/מזכירות

הוחזר מ-:

בתאריך:

למעקב/טיפול(ת.ת.):

לתיוק ב-:

הערות: הועבר לרה"מ

י.א.מ. מיאן
17.3.97

חבר הכנסת

הכנסת

13/03/97

טל' בתל-אביב: 03-6055246
 פקס: 03-6054412

לכבוד
 מר בנימין נתניהו
 ראש הממשלה
 משרד ראש הממשלה
ירושלים.

נכבדי,

הנדון: עיכוב הבניה בהר-חומה עד לפסיקת בג"צ
בתיק 1340/97

הנני העותר מסי' 1 בעתירה בבג"צ 1340/97, שהוגשה נגדך ונגד הממשלה, כנגד הבניה בהר-חומה בירושלים.
 בוודאי ברור לך כי המדובר בנושא סבוך, מורכב וכבד.
 הדיון בעתירה נקבע ליום 19.3.97, בפני הרכב בראשותו של נשיא בית המשפט העליון השופט אהרון ברק.
 בא כוחך, עו"ד עוזי פוגלמן, מנהל מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, ביקש מבית המשפט שלא להוציא בשלב זה צו ביניים, בין היתר, בנימוק שהדיון בעתירה ובבקשה לצו הביניים קבועים למועד קרוב, שבו העתירה והבקשה לצו הביניים ידונו במעמד כל הצדדים, מועד בו בית המשפט יוכל ליתן צו כטוב בעיניו.
 מאחד ומועד הדיון בעתירה קרוב מאד, אני מבקשך להורות לכל הגורמים המוסמכים שלא לבצע כל התחלה של פעולות בניה עד לדיון בעתירה ובבקשה לצו הביניים.
 אני חושב שהכבוד שטולנו מצווים בו כלפי בתי המשפט בכלל, וכלפי בית המשפט העליון בפרט, מחייב שלא ליצור עובדות מוגמרות עד עד שבית המשפט יאמר את דברו.

בכבוד רב

 ח"כ אברהם פורז

העתק: מר עוזי פוגלמן
 מנהל מחלקת הבג"צים
 פרקליטות המדינה
 משרד המשפטים - ירושלים

ד. 9.3.71

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

א.ו. מלך מ"ה הבקלים - א"י בולטאין.
מ.ג. ו. למקין שטיין.

ב.צ.ו. / ! בקבל 1459/97 - ה.ר. חומה.

אין לי הצעה ו/או סו הוצאת הושיבה

שנצטבר ליני הילת.

בגוריה

למקין

6708655

אל: עו"ד שמעון שטיין
מאת: עוזי פוגלמן
דפים: 13

\
בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 1459/97
קבוע: 19.3.97

יאסין סולימאן אבו טיר ואח'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד יורם בורלא ו/או דניאל זיידמן ואח'
מרח' בן יהודה 13, ירושלים

וכן עוה"ד יונאתן כותאב
מרח' אבו עוביידה 2, ירושלים

העותרים

- נ ג ד -

1. שר העבודה והרווחה
2. וועדת השרים לענייני ירושלים
3. הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז ירושלים
4. משרד הבינוי והשיכון
5. הוועדה לבנייה למגורים ותעשייה, מחוז ירושלים

המיוצגים על ידי פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

6. הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה

הודעה מטעם המשיבים 1 - 5

עניינה של עתירה זו, לפי הסעדים המתבקשים בה, הוא בתכניות בנין עיר 5053
ו-5053א'. במהות מכוונת העתירה למניעת הקמת שכונת המגורים "הר חומה", ולשם

הבהרת המהות, נבקש לעמוד בראשית הדברים על הרקע העומד בבסיסה של עתירה זו.

רקע כללי

2. 19 מבין העותרים הגישו בשעתו עתירה - בג"צ 5601/94 (להלן העתירה הקודמת) - שעניינה היה בדרישה כי שר האוצר יחזור בו מהפקעת קרקעותיהם, לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור) 1943. (להלן - "הפקודה").

ההפקעה נושא העתירה היתה חלק מהפקעה כוללת של מתחם בשטח של כ-1,850 דונם, אשר מצוי בגבולה הדרומי של ירושלים, הידוע כמתחם "הר חומה".

3. העותרים טענו לזכויות בכ- 166.9 דונם, מתוך כ-1,850 דונם המהווים את המתחם כולו. המדינה טענה בתגובה כי זכויות העותרים בקרקע אינן רשומות ולא הוכחו. עם זאת בהקשרה של העתירה הקודמת - ביקורת שיפוטית על ההפקעה - לא הועלתה טענה של העדר מעמד, זאת מבלי לקבל את טענת העותרים בדבר זכויות בקרקע.

4. עתירה זו התבררה ביחד עם עתירות נוספות שהגישו עותרים אחרים בגין הפקעת מקרקעין שבבעלותם.

הדיון בעתירות נמשך עת ארוכה, ובסופו פסק בית המשפט הנכבד כי אין אופציה של בניית השכונה שלא בדרך של הפקעת השטח ובניית השכונה בדרך המתוכננת על ידי המדינה. רק בדרך זו ניתן יהיה לרכז את כל קרקעות השטח המופקע ביד אחת, אשר לה היכולת והאמצעים להבטיח את תכנון השטח ואת בניית שכונת המגורים על השטח המופקע, על כל קשיי הבנייה עליו, תוך זמן סביר. בית המשפט הנכבד הוסיף וציין - בין היתר:

"במבט לאחור, ניתן רק להצטער על הזמן שחלף לצורך התדינויות בתיקים אלה מבלי שנעשה דבר לקידום הקמת השכונה."

5. בהתייחס לעתירה הקודמת נקבע כי הנימוקים האמורים כוחם יפה גם בעניינה. עוד נקבע:

.... אין יסוד בנסיבות המקרה לטענת העותרים שהכוונה בהפקעה

היתה לפגוע בבעלי קרקעות ערביים בשטח המופקע. על פי הודעה מטעם המשיבים 1 - 3 (להלן - המשיבים), מתוך 1850 דונם של השטח המופקע רק כ - 420 דונם הם בבעלות ערבית. יוצא, שהפקעה פוגעת יותר בבעלי קרקעות יהודים מאשר בבעלי קרקעות ערביים.

לאחר שהוברר כי ההפקעה דרושה להבטיח הגשמתה של המטרה הציבורית, היינו - בניית שכונת מגורים - החליט בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה.

פסק הדין מצורף לעתירה כנספח ב'.

הליכי התכנון

6. לאחר דחיית העתירות, ננקטו הליכי תכנון, כלהלן:
תכנית 5053 הר-חומה הינה תכנית מיתאר מקומית בשטח של 1922.3 דונם ומיועדת להקמת שכונת מגורים בת 6500 יחידות דיור. בהתאם לתכנית 5053 יש להכין תכניות מפורטות למתחמים השונים.
תכנית 5053' היא תוכנית מפורטת שהוגשה בהתאם לחוק הליכי תכנון ובניה (הוראת שעה), התש"ן -1990 לוועדה לבניה למגורים ולתעשייה. התכנית חלה על מתחם אחד והיא כוללת 2300 יחידות דיור.

7. באשר לתכנית 5053' לא הוגשה על ידי העותרים התנגדות. אין הם רשאים להעלות - אם כן - טענות כנגד הליכי התכנון לראשונה בעתירה לבית משפט נכבד זה. (באופן מהותי, הליכי התכנון הם רק איצטלה לטענות "עקרוניות" שמבקשים העותרים להעלות בעתירה, ואלה האחרונות יכול שתבררנה גם אגב הדיון בתכנית 5053 שהיא תכנית המתאר ממנה נגזר גם התכנון המפורט).

התייחסותנו להלן תוגבל אפוא להליכי התכנון בתכנית 5053 (להלן - התכנית).

8. ביום 23.5.95 החליטה הוועדה המחוזית להפקיד את התכנית בתנאים, וביום 12.11.95 פורסמה הודעה בדבר הפקדה ברשומות.
העותרים הגישו התנגדויותיהם בינואר 1996. כל ההתנגדויות שהוגשו על ידי העותרים דומות במהותן. הן כלליות, בלתי מפורטות, ואינן עולות בקנה אחד עם תקנות התכנון והבניה (סדרי דיון בהתנגדויות לתכנית), התשמ"ט - 1989.

9. התנגדויות 4 מהעותרים נדחו בשלב הראשון, שכן לא הראו בהתנגדות פגיעה ממשית

בעניניהם, במידה המקנה מעמד להגיש התנגדות לפי ס' 100 לחוק התכנון והבנייה.

לשאר העותרים נשלחה ביום 21.2.96 הזמנה לדיון בהתנגדויות שנקבעה ליום 12.3.96. בהזמנה הופנתה תשומת לב המתנגדים לכך, שבכתב ההתנגדות לא צויין מיקום הקרקע שבבעלותם והמתנגדים התבקשו להעביר לועדה נתונים מדויקים על מיקום הקרקע עד לתאריך 7.3.96. כמו כן הוסבה תשומת ליבם לכך, שעל פי תקנה 8 לתקנות רשאית הועדה לדון בהתנגדות שלא פני המתנגד במידה והלה הוזמן ולא התייצב.

10. ביום 10.3, 12.3, ו-19.3 התקיימו דיונים בפני ועדת המשנה להתנגדויות. ביום 12.3.96 נשמעו התנגדויותיהם של תושבי אום טובא (חלק מהעותרים לא הופיעו, על אף שהוזמנו). אשר לתושבי בית סחור, הודיע עו"ד זיידמן בשמם כי אינם יכולים להגיע בשל סגר. עם זאת טען כי אינו מייצג אותם לעניין ההתנגדויות.

11. לבקשתו של עו"ד זיידמן, דחתה הועדה את הדיון ליום 19.3.96 ובהסכמתו הוא אף קיבל הזמנות לדיון עבור המתנגדים, כאשר בהזמנות התבקשו המתנגדים, שוב, להודיע על אתור מדויק של השטח, לו הם טוענים, כאשר להזמנות צורף צילום מתשריט התכנית, עליו התבקשו לסמן את השטח.

כן התבקשו המתנגדים לצרף אישור על זכותם הקניינית וליפות את כוחו של עו"ד/נציג שיוכל להופיע בפני הועדה בשמם אם לא יוכלו להגיע בעצמם.

בהזמנה נאמר שוב כי אם לא יופיע המתנגד או נציגו, תקבל הועדה החלטה על פי כתב ההתנגדות שיוקרא בפניה.

12. ביום 19.3.96 הופיעו בפני הועדה עו"ד כותאב ומר יוסף חאג' ובקשו שוב לדחות את שמיעת ההתנגדויות של תושבי בית סחור.

בבדיקה שנערכה על ידי הוועדה התברר כי הגורמים המוסמכים לא קיבלו כל פנייה לאפשר למתנגדים להופיע בפני הוועדה. יצויין בנוסף כי המתנגדים לא טרחו להגיש לועדה בקשות דחיה מבעוד מועד, ובקשות הדחיה שנתבקשו בשמם ע"י עו"ד כותאב נמסרו לועדה בעל פה, רק ביום הדיון.

13. במועד זה החליטה הוועדה לדחות את התנגדויות תושבי בית סחור, ואישרה את התכנית, בכפוף לקבלת חלק מההתנגדויות.

עותק מההחלטה מצורף לעתירה ומסומן

14. ביום 25.3.96 הגישו העותרים עתירה לבית המשפט המחוזי בירושלים (ה"פ 230/96), בה נטען - בין היתר - כי לא ניתנה לתושבי בית סחור אפשרות להשמיע התנגדותם בפני הוועדה.

15. ביום 1.4.96, בטרם נשמעה העתירה, הסכימו המשיבים ליתן הזדמנות נוספת למתנגדים תושבי בית סחור להשמיע התנגדותם בפני הוועדה.

16. ביום 30.4.96 שמעה הוועדה המחוזית את ההתנגדויות וביום 12.5.96 החליטה לאשר את התכנית, במסגרת המפורטת בהחלטה שמצורפת לעתירה כנספח

17. ביום 26.2.97 החליטה ועדת השרים לענייני ירושלים לאשר את הבנייה בשכונת הר חומה, בכפיפות לאישור סטטוטורי של תכניות 5053 ו-5053א' על ידי שר העבודה והרווחה, אליו הועברו - בהקשר הנדון - סמכויות שר הפנים לפי סעיף 109 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה - 1965.

18. עוד החליטה הוועדה לאמור:

לאשר את הבניה לאוכלוסיה הערבית בירושלים כמפורט להלן:

(1) להתחיל מיידית, לצורך זה, בביצוע התשתיות הנדרשות לבניית 3015 יחידות דיור לאוכלוסיה הערבית, במתחמים המפורטים להלן:

שם המתחם	מס. יחידות דיור לפיתוח
בית צפאפה	450
ערב א-סוואחרה	500
ג'בל מוכבר	75
אבו-תור	70
סילוואן	130
ראס אל עמוד	620

480	א-שייח'
70	א-סוואני
120	א-טור
500	עיסוויה

סה"כ 3015

- (2) יוקצו המשאבים, במסגרת תקציב המדינה, הנדרשים לשם ביצוע החלטה זו, וכן יוקצו המשאבים לביצוע תכניות איחוד וחלוקה (רה-פרצלציה) בצפון ירושלים, בשכונות בית חנינא ושועפט, אשר עם סיומן יאפשרו בניית 6000 יחידות דיור נוספות לאוכלוסיה הערבית.
- (3) יוקצו המשאבים, במסגרת תקציב המדינה, לתכנון בניה רוויה (ארבע יחידות לדונם ברוטו) וכן המשאבים לתכנון וביצוע תשתיות (לרבות מוסדות חינוך, חברה ותרבות) עבור האוכלוסיה הערבית בירושלים, בשכונות כפר עקב, בית חנינה ושועפט.

העתק מהחלטת ועדת השרים מצורף ומסומן מש/_____

19. ביום 27.2.97 החליט שר העבודה והרווחה לאשר את התכנית. דבר אישור התכנית פורסם ברשומות ביום 2.3.97.
20. על יסוד התשתית העובדתית והתכנונית שפורטה לעיל יבקשו המשיבים 1-5 להתייחס לטענות שבעתירה, כלהלן.

לפרק ה"טענות המהותיות" בעתירה

21. נקודת המוצא של העותרים הינה כי שכונת "הר חומה" מיועדת לאוכלוסיה יהודית בלבד.
בענין זה נבקש להעיר כי המתכונת לאכלוס השכונה תהיה לפי הערכת הגורמים המוסמכים דומה לזו שנוהגת בבניית שכונות חדשות אחרות בירושלים בהיקף דומה. משרד הבינוי והשיכון יפתח את השכונה. מינהל מקרקעי ישראל ישווק מתחמי קרקע בשכונה לקבלנים בהליך של מכרז, או בהליך שוויוני אחר. קבלן שיזכה במכרז יהיה אחראי לבנייה ולפיתוח של המתחם בו זכה בהתאם לתכנון המאושר. הדירות תמכרנה על ידי הקבלן במכירה לבודדים.
יש להדגיש כי במכירה כאמור לא מוטלת הגבלה על תושבים ערביים של מזרח העיר.
אכן, יש לשער כי לפי העדפות הציבור המתגורר בירושלים, כפי שבאו לידי ביטוי בהתנהגותו בעבר, מרבית הדירות בשכונה הנבנית בבנייה ציבורית צפופה יירכשו על ידי תושבים יהודים. למותר לציין כי בכך אין כל פגם - משפטי, ענייני או אחר.

22. העותרים עצמם מציינים (בס' 76 לעתירה):

"ירושלים היא פסיפס של שכונות שבהן יהודים וערבים אינם גרים בצוותא בשכונה אחת, ודפוס זה של שכונות אורגניות קיים מזה מאות שנים. שכונות אלו הינן בעלות אופי אורבני שונה (ואין בכך, כשלעצמו, כל פסול)."

23. הפסול הקיים, לטענת העותרים, הוא ביחס השונה לעומת תכנית N2302' שאמורה לחול על הכפרים צור באחר ואום טובא, המצויים בסמיכות.
תכנית זו, אשר גובלת בתכנית המתאר של הר חומה מצויה בהפקדה. בתכנית זו מתוכננת תוספת של כ-1,360 יחידות דיור לכ-990 יחידות דיור הקיימות כיום, זאת בבנייה בעלת אופי כפרי שתואמת את מתכונתו של יישוב זה. לפי הערכת יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים, ייעשה מאמץ לסיים את הליכי התכנון בוועדה להשלמת תוכניות בחודשים הקרובים. ישיבה ראשונה לשמיעת התנגדויות אמורה להתקיים ביום 17.3.97.

24. העותרים טוענים להפליה בשל צפיפות בנייה גבוהה בהר חומה לעומת צפיפות בנייה נמוכה בצור באחר ובאום טובא.

באשר להר חומה יש להדגיש כי היקף הבניה המתוכנן בהר חומה ומספר יחידות הדיור המשוער נובע מהיותה שכונה אורבנית על שטח ריק שטרם אוכלס, והוא פועל יוצא של המטרה הציבורית שבבסיס ההפקעה, שאושרה כאמור בפסיקת בית המשפט. ודומה שאין כל חולק על הצורך החיוני בהגדלת היצע יחידות הדיור בירושלים, בנסיבות בהן עתודות הקרקע לפיתוח עתידי בעיר מצומצמות ואינן מספקות.

לעומת זאת תכנית 2302'א' מתייחסת לשטח המאוכלס כבר על ידי תושבים, וצריכה להתחשב באופי הקיים של הכפר המצוי בשטח התכנית.

25. חלק ניכר מהאוכלוסייה הערבית בירושלים מעדיף להתגורר בבניה צמודת קרקע, בקרקע המצויה בבעלות פרטית (ככלל אין נכונות לבנות על קרקע מופקעת). ביטוי ממשי לגישה זו ניתן - בין היתר - על ידי המתנגדים עצמם, בהופעתם בפני הוועדה. כך למשל, כשהוצע למחמוד סולימאן איסמעיל תייר, אחד המתנגדים, כי יינתן לו לבנות בניין בן 4 קומות על חלקתו השיב:

"אנחנו הערבים לא בונים אחד על השני"

ובהמשך הוסיף:

"... אבל אנחנו כפריים, אנחנו לא גרים בעיר, אנחנו כל אחד רוצה לגור לבד."

אנו מפנים לעמ' 57 ו-59 לפרוטוקול שהעתק ממנו מצורף ומסומן

26. מכל מקום, אם לעותרים (וכן לתושבים אחרים ולפרנסי היישוב) יש עניין אמיתי בהגדלת הצפיפות (וכאמור יש יסוד לחשוב נוכח האמור שלא כאלה הם פני הדברים) הם רשאים להעלות נושא זה במהלך הדיון בהתנגדויות בתכנית 2302'א', ונושא זה ייבחן לגופו על ידי הוועדה המחוזית. הוועדה המחוזית אף קבעה מפורשות בסעיף 8'א' להחלטתה מיום 19.3.96 כי "נושא זכויות הבניה של תושבי אום טובא יבדקו בתכנית 2320'א' המופקדת החלה על שטחי אום טובא.

ברור אפוא כי כל דיון בנושא בשלב זה הינו מוקדם.

דברינו אלה יפים גם לטענת העותרים לפיה לא יועדו בתכנית 2302'א' שטחים למסחר, תעסוקה או מלונאות. נבמאמר מוסגר נציין בנוסף כי שטח התעסוקה ב"הר חומה" הוא ב"תפר" שבין שתי התכניות, בסמוך לצור באחר ואום טובא.

27. באשר לזיקה בין תכנית 5053 ל-2302'א' יש להעיר כי הדיון להפקדת תכניות אלה התקיים באותו מועד שכן מאחר והן תכניות מצרניות יש מקום לתאם ביניהן, בין

היתר, בכל הנוגע לגבולות התכנית, כבישים ודרכי גישה, שטחי נוף ואזור מסחרי. מעבר לתאום זה לא היה צורך בקיום המשך דיון בתכניות אלה בכפיפה אחת, בשל מהותן השונה, כמבואר לעיל.

28. הטענה כי מערכת הכבישים שבתכנית מנתקת את הכפרים ממרכזים עירוניים היא סתמית ונעדרת תשתית. בחינה של תשריט התכנית מלמדת כי התכנית אינה כוללת ביטולי דרכים כלשהן.

29. גם טענות העותרים בדבר הטלת עלויות תשתית על בעלי קרקע באום טובה, להבדיל מהר חומה אינן מדויקות. פרוייקט "הר חומה" יתנהל כמשק סגור, ועל מחירי הדירות בו יועמסו גם עלויות התשתית. כפי שהובהר לעיל החליטה הממשלה על השקעות בתשתיות במגזר הערבי.

שלא כנטען, ישנן תכניות בנין עיר מאושרות, במקומות המוצעים לציבור הערבי, לפי הפירוט המופיע בנספח המצורף ומסומן מש/_____

לצורך יישום החלטת ועדת השרים לענייני ירושלים בהקשר זה מונה על ידי שר הפנים, שר האוצר וסגן שר הבינוי והשיכון צוות בינמשרדי בראשות מנכ"ל משרד הפנים, עליו הוטל להגיש המלצות למימוש ההחלטה בתוך 60 יום.

העתק מכתב המינוי של הועדה מצורף ומסומן מש/_____

30. נשוב ונדגיש, עם זאת, כי על אף החשיבות בקידום בנייה לאוכלוסייה הערבית בירושלים, וההחלטה שהתקבלה כאמור, נושא זה אינו מהווה, משום היבט שהוא, תנאי למימוש התכנון הסטטוטורי בשכונת הר חומה, הלכה למעשה, כפי שפורט לעיל.

לטענת "ניגוד העניינים"

31. העותרים טוענים כי בשל השתתפותה של מנהלת משרד הבינוי והשיכון במחוז ירושלים, גב' רינה זמיר, בישיבת הועדה המחוזית בה הוחלט על הפקדת התכנית ישנו פגם של ניגוד עניינים, בנסיבות בהן משרד הבינוי והשיכון הוא יזם התכנית.

אין יסוד לטענה זו. סעיף 47א' לחוק התכנון והבנייה אוסר על נציגו של משרד

שיוזם תכנית, להשתתף בדיון ובהצבעה בשלב הדיון בהתנגדויות בלבד. איסור זה אינו חל על הדיון בהפקדת התכנית.

הגיונה של הוראה זו נובע ממהותו וממבנהו של הליך התכנון. הרכבה של הועדה המחוזית, כקבוע בס' 7 לחוק, מצביע על כך כי בוועדה יושבים כל אותם גורמים אשר לדעת המחוקק ראוי היה כי יהיו מעורבים בהליך התכנון ובתוצאותיו, דווקא משום העניין שיש להם בהיבטים השונים של אינטרס הציבור.

עם זאת בשלב הדיון בהתנגדויות גובר היסוד ה"מעין שיפוטי", בפעולת הוועדה. בשלב זה תפיסת המחוקק היא כי יש חשש ממשי שבשל העניין שיש ליזם בדחיית ההתנגדויות ובאישור התכנית, הוא ימצא בניגוד עניינים. בשל ההקפדה על הגינות מהותית ודיונית בשלב זה, קבע המחוקק כי בשלב זה (ובשלב זה בלבד) לא יהיה רשאי המשרד שיזם התכנית להשתתף בדיון ובהצבעה. הוראה זו - כמו גם עקרונות היסוד ההלכתיים בהקשר זה - אינה חלים על שלב הפקדת התכנית נוכח מהותו השונה. בשלב זה נבחנת התכנית על ידי חברי הוועדה, כל אחד מנקודת ראותו של הגוף הציבורי אותו הוא מייצג בוועדה. בכך מתמזה - באותו שלב - תפקידם, וממילא אין בכך משום ניגוד עניינים.

השווה: בג"צ 701/80 מלאך נ' רפאל לוי, פ"ד לו(3) 2, 7.
בג"צ 3480/91 ברגמן נ' הועדה לבנייה למגורים, פ"ד מז(3) 716.

32. כך סבר גם כב' בית המשפט המחוזי, שדן בעתירה שהגישו העותרים לאחר אישור התכנית על ידי הוועדה המחוזית, וקבע - בהקשר זה - לאמור:

33. טענת העותרים, בס' 53 לעתירה, לפיה התקיים כביכול דיון פנימי בהתנגדויות ביום 7.3.96 בה השתתפה - בין היתר - נציגת משרד הבינוי והשיכון, בניגוד להוראת סעיף 47א' לחוק אינה נכונה גם היא.

במועד זה אכן התקיימה ישיבה בה השתתפו מתכנן המחוז, יו"ר הועדה, אדריכלי התכנית, מתכננים נוספים ונציגת משרד הבינוי והשיכון. דא עקא שלא היתה זו ישיבה בה דנו בהתנגדויות, כי אם בישיבה לצורך הבהרת נושאים תכנוניים שונים הכרוכים בתכנית. פרקטיקה זו מקובלת כאשר מדובר בתכניות מורכבות, ואין בה כל פגם.

גם הטענה (בס' 31 לעתירה) לפיה נציגת משרד הבינוי והשיכון השתתפה בדיון פנימי בהתנגדויות אינה נכונה כלל ועיקר. גב' זמיר אינה חברה בוועדת המשנה להתנגדויות ולא השתתפה בדיון הפנימי בהתנגדויות.

34. טענה נוספת בהקשר זה, לפיה חברי וועדה שישבו בדיוני תכנית המתאר 5053, פסולים מלהשתתף בדיונים בתכנית המפורטת N5053' הנגזרת ממנה, מופרכת על פניה, ומוטב היה לה שלא תטען.

לטענות נוספות שבעתירה

35. לטענה בדבר אי מילוי החלטת הוועדה בדבר הגשת חוות דעת סביבתית (ס' 152' לעתירה) - בהחלטת הוועדה על הפקדת התכנית, אכן נקבע כי תוגש חוות דעת סביבתית שתתייחס לנושאים של "..... ל ש ל ים

בניגוד לנטען בעתירה, תדריך התכנון של המתכננים, שהוגש לוועדה המחוזית, כולל חוות דעת והתייחסות בכל אחד מהנושאים האמורים. העתק מתוכן העניינים של מסמך זה מצורף להודעה ומסומן מש/_____.

36. העתירה מכילה ציטוטים חלקיים שונים מדברים שנאמרו על ידי יו"ר הוועדה המחוזית במהלך הדיון בהתנגדויות. העיון בפרוטוקול מלמד כי יו"ר הוועדה וחברי הוועדה האחרים עשו נסיון למקד את הטענות שהועלו בפניהם, ולחדד את השאלות השנויות במחלוקת.

לכך גם היתה מכוונת בקשתה של הוועדה כי המתנגדים יצביעו על חלקות הקרקע שבבעלותם (דבר שכפי שהובהר לעיל לא הוכח על ידם גם בשלב בו הגישו את עתירתם נגד ההפקעה). בקשה זו היתה עניינית וסבירה בפרט בהתחשב לטענות בדבר פגיעה בקניין, שעוברות כחוט השני בטענות העותרים בהליכים העונים.

בהקשר זה אנו מבקשים להזכיר את ההלכה שיצאה מלפני בית משפט נכבד זה, לפיה:

"במובנים אלה לפחות אין ועדת תכנון, בדונה בהתנגדויות, מצויה במעמד זהה עם גוף שיפוטי או מעין שיפוטי מקובל, ועצם העובדה, כי חבר ועדת תכנון הביע דעה במהלך הדיונים או נקט עמדה לגבי תכנית, שעמדה לדיון והוגשה לאישור, אינה פוסלת אותו מלמלא תפקידו ולקחת חלק בדיון בהתנגדויות לאותה תכנית."

בג"צ 701/80 הנ"ל, בעמ' 7.

37. העותרים, נאמנים לשיטתם, מנסים להטיל דופי בכל החלטה של הוועדה, גם כאשר זו מקבלת התנגדויות שהוגשו לה, ושוקלת מחדש את עמדתה (כפי שנעשה בעניין התנגדותו של עודד מגידו הנזכרת בעתירה).

הבוטות שבטיעוני העותרים עברה את גבול הנסבל כאשר הם מפריחים חשדות כוללנים (שלטעמם אף מחייבים חקירת משטרה) בחלל האוויר, בעניינים שאינם קשורים לתכניות נשוא העתירה (ס' 61 לעתירה).

בהקשר זה לא למותר הוא להפנות לדברי בית המשפט הנכבד בענין "חסיד":

38. כללם של דברים: אין בנסיבות עתירה זו עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד, בין בהיבטיה הדיוניים ובין בהיבטיה הדיוניים.

39. בית המשפט הנכבד יתבקש אפוא לדחות את העתירה בלא שיינתן צו על תנאי ולחייב את העותרים בהוצאות.

40. העובדות בהודעה זו נתמכות בתצהיריהם של אדריכל פסקואל ברויד, מתכנן מחוז ירושלים, וגב' רינה זמיר, מנהלת מחוז ירושלים במשרד הבינוי והשיכון.

היום _____

עוזי פוגלמן
מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

הודעת פקסימיליה

משרד ראש הממשלה
לשכת היועץ המשפטי
רח' קפלן 3, קרית בן גוריון
ירושלים 91919
נשלח מפקס: 02-5610618
טלפון: 02-6705463-4

תאריך: 11.3.97

נשלח לפקס מס': 6708655

מספר הדפים בהודעה זו, כולל דף זה: 1

אל: אריזו סולומון - מנהל מחלקת הביקורת המשפטית

מאת: למנון שטיין - המזכיר הכללי של שירות המבחן

הנדון: הגנר 1265/97 1340/97

מען אי הוצאת אישורי הוצאה להורג

הנני ממליץ כי באשורה 1340/97 יצויר זמין

מנגב המילוי של הלוואה הבין משרתי. סעיף 18.

בברכה, למנון שטיין

אל: עו"ד שמעון שטיין
מאת: עוזי פוגלמן
דפים: 7

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 1340/97
קבוע: 19.3.97

ח"כ אברהם פורז ו/או אח'

באמצעות ב"כ עו"ד רענן הר-זהב ו/או אח'
מרח' לסקוב 18, תל - אביב

העותרים

- ד ג נ -

ראש הממשלה ואח'

המיוצגים על ידי פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

הודעה מטעם המשיבים

1. עניינה של עתירה זו בדרישת העותרים כי ייאסר על ביצוע בנייה במתחם הר חומה, עד שיוחל בהקמת שכונה על קרקע ציבורית, המיועדת לערביי מזרח ירושלים. להלן תגובת המשיבים לעתירה.

רקע כללי

2. ביום 21.4.91 החליט שר האוצר כי המתחם האמור דרוש לצרכי ציבור למטרת הקמת שכונת מגורים בירושלים, וחתם על הודעה לפי סעיף 5 לפקודה. ההודעה פורסמה ברשומות ביום 16.5.91.

3. בהודעה זו הוזמנו המבקשים להשמיע טענות, לשלוח טענות בכתב או להודיע על כוונתם להשמיע טענות בעל פה כנגד ההפקעה. ב"כ הטוענים לזכויות במקרקעין אכן השיגו על הכוונה להפקיע את הקרקע, ואף השמיעו טיעונים בעל פה בפני ועדת משנה של הוועדה המייעצת להפקעות.

4. בסופו של הליך, לאחר שהוצגו בפני שר האוצר מכלול הנתונים הצריכים לענין, החליט שר האוצר להמשיך בתהליך ההפקעה, וחתם - ביום 12.7.92 על ההודעה לפי סעיף 7 לפקודה.
ההודעה פורסמה ברשומות ביום 6.8.92.

5. כנגד הפקעה זו הוגשו מספר עתירות של בעלי קרקע (בג"צ 3956/92, בג"צ 4375/92, בג"צ 736/93, 4710/94 ובג"צ 5601/94). לאחר דיון ממצה, נדחו כל העתירות.

6. כפי שנזכר גם בעתירה, רובה המכריע של חטיבת הקרקע הינו בבעלות רשומה של יהודים. כ-420 דונם בלבד מתוך כ-1,850 דונם הינם בבעלות ערבית שברובה המכריע אינה רשומה.

7. ביום 26.2.97 החליטה ועדת השרים לענייני ירושלים לאשר את הבנייה בשכונת הר חומה, בכפיפות לאישור סטטוטורי של תכניות 5053 ו-5053א' על ידי שר העבודה והרווחה, אליו הועברו - בהקשר הנדון - סמכויות שר הפנים לפי סעיף 109 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה - 1965.

נזכיר כי תכנית 5053 הר-חומה הינה תכנית מיתאר מקומית בשטח של 1922.3 דונם ומיועדת להקמת שכונת מגורים בת 6500 יחידות דיור. בהתאם לתכנית 5053 יש להכין תכניות מפורטות למתחמים השונים.
תכנית 5053א' היא תוכנית מפורטת שהוגשה בהתאם לחוק הליכי תכנון ובניה (הוראת שעה), התש"ן-1990 לוועדה לבניה למגורים ולתעשייה. התכנית חלה על מתחם אחד והיא כוללת 2300 יחידות דיור.

8. עוד החליטה הוועדה לאמור:

לאשר את הבניה לאוכלוסיה הערבית בירושלים כמפורט להלן:

(1) להתחיל מיידית, לצורך זה, בביצוע התשתיות הנדרשות לבניית 3015 יחידות דיור לאוכלוסיה הערבית, במתחמים המפורטים להלן:

שם המתחם	מס. יחידות דיור לפיתוח
בית צפאפה	450
ערב א-סוואחרה	500
ג'בל מוכבר	75
אבו-תור	70
סילוואן	130
ראס אל עמוד	620

480	א-שייח'
70	א-סוואני
120	א-טור
500	עיסוויה

סה"כ 3015

(2) יוקצו המשאבים, במסגרת תקציב המדינה, הנדרשים לשם ביצוע החלטה זו, וכן יוקצו המשאבים לביצוע תכניות איחוד וחלוקה (רה-פרצלציה) בצפון ירושלים, בשכונות בית חנינא ושועפט, אשר עם סיומן יאפשרו בניית 6000 יחידות דיור נוספות לאוכלוסיה הערבית.

(3) יוקצו המשאבים, במסגרת תקציב המדינה, לתכנון בניה רוויה (ארבע יחידות לדונם ברוטו) וכן המשאבים לתכנון וביצוע תשתיות (לרבות מוסדות חינוך, חברה ותרבות) עבור האוכלוסיה הערבית בירושלים, בשכונות כפר עקב, בית חנינא ושועפט.

העתק מהחלטת ועדת השרים מצורף ומסומן מש/1.

9. העותרים דורשים, כאמור, כי בית המשפט הנכבד יורה לאסור את הבנייה מכוחן של תכניות בנין עיר אלה, כל עוד לא תחל בנייה של שכונה שמיועדת לציבור ערבי מזרח ירושלים.

המשיבים יבקשו לציין כלהלן:

העדר מעמד

10. בראשית הדברים נבקש לטעון כי דין עתירה זו להידחות על הסף.

מדובר בענייננו במקרה מובהק של "תביעה ציבורית" בענין בו קיים בעל אינטרס אישי ישיר וממשי, היינו מי שטוענים לזכויות בקרקע, אשר הגישו עתירה שהסעדים המבוקשים בה דומים במהותם לאלה המבוקשים על ידי העותרים.

11. בית המשפט הנכבד פיתח בפסיקתו דיני מעמד הבאים להטיל מגבלות עצמיות על שיקול דעתו במתן סעדים. בפסיקת בית המשפט באות לידי ביטוי השקפות שונות. גם לפי ההשקפה המרחיבה אין לעותרת מעמד בעתירה זו, כפי שיפורט להלן.

12. הגישה המסורתית בנושא המעמד גרסה כי העותר בעל המעמד הוא העותר בעל האינטרס הישיר, הממשי והמיוחד, המבדילו משאר בני הציבור.

"התביעה הציבורית" (actio popularis) - דהיינו: תביעת היחיד שיסודה אך ורק ברצון להבטיח שמירת החוק, לא הוכרה ככזו במשפט הישראלי (ראה בג"צ 910/86 רסלר נ. שר הבטחון, פ"ד מב(2) 441, 459-460, על מובאותיו).

13. הגישה המרחיבה שהתפתחה בפסיקה, גרסה איזון בין שמירה על כללי האינטרס מחד גיסא, ועל עקרון שמירת החוק מאידך גיסא.

על-כן, על-פי גישה זו, כאשר אין עותר בעל אינטרס, יוענק סעד גם לעותר שענינו הוא שמירה על שלטון החוק בלבד.
בג"צ 217/80 סגל נ. שר הפנים, פ"ד לד(4) 429, 443.
בג"צ 852/86 אלוני נ. שר המשפטים ואח', פ"ד מב(2) בע' 23, 28.

14. המקרה שבפנינו הינו מקרה מובהק של תביעה ציבורית, שבפנינה יש בעל אינטרס ממשי מוחשי וישיר אשר נקט בהליכים במישורים שונים, כמפורט לעיל.

בנסיבות אלה אין לעותרים מעמד גם לפי ההשקפה המרחיבה בשאלה זו, ומטעם זה דין עתירתם להדחות על הסף.
ר' לאחרונה - בג"ץ 1759/94, אן סרוזברג ואח' נ' שר הבטחון ואח', תק-עליון 94 (2) 1247.
בג"צ 2148/94 אמנון גלברט ואח' נ' נשיא בית המשפט העליון ואח', פ"ד מח(3) 573.

לחלופין יבקשו המשיבים לציין כלהלן:

15. (א) העותרים מנסים להשתמש בעתירה כעילה לבחינה השוואתית של אכלוס יהודים וערבים בירושלים בבניה ציבורית מאז שנת 1967.
העותרים מבקשים הכרעה בשאלות שההיבטים הדומיננטים שלהן הם היסטוריים, חברתיים אורבניים, ומדיניים, וספק אם בית המשפט הנכבד הוא הפורום שצריך להכריע בכך.
בין כך ובין אחרת, הביקורת הנוגעת לאכלוסה של ירושלים בעבר הינה בגדר ביקורת כללית על מדיניות, שבית המשפט הנכבד, לפי אמות המידה הנקוטות בידו, לא יראה להזקק לה.
השווה: בג"צ 2926/90 בן חיים נ' שר החקלאות, פ"ד מו(4) 622, 625.

(ב) למעלה מן הצורך נציין כי השוואה זו כלל אינה במקומה, בין היתר בשל כך שחלק ניכר מהאוכלוסיה הערבית מעדיף להתגורר בבניה צמודת קרקע או בנייה פרטית, בקרקע המצויה בבעלות פרטית. נוסף כי במגזר זה אין נכונות לבנות על קרקע מופקעת.

16. מכל מקום השאלה הטעונה הכרעה בהקשרה של עתירה זו הינה האם הפעלת הסמכות הסטטוטורית, קרי הליכי התכנון הסטטוטוריים, ואכלוס השכונה שיבוא בעקבותיהם נגועים בפגם משפטי שיש בו משום עילה להתערבות בית המשפט הנכבד.
עמדתנו היא כי בהקשר זה העתירה אינה מגלה עילה על פניה.

17. המתכונת לאכלוס תהיה לפי הערכת הגורמים המוסמכים דומה לזו שנוהגת בבניית שכונות חדשות אחרות בירושלים בהיקף דומה.
משרד הבינוי והשיכון יפתח את השכונה; מינהל מקרקעי ישראל ישווק מתחמי קרקע בשכונה לקבלנים בהליך של מכרז, או בהליך שוויוני אחר; קבלן שיזכה במכרז יהיה אחראי לבנייה ולפיתוח של המתחם בו זכה בהתאם לתכנון המאושר; הדירות תמכרנה על ידי הקבלן במכירה לבודדים.
יש להדגיש כי במכירה כאמור לא מוטלת הגבלה על תושבים ערביים של מזרח העיר.
אכן, יש לשער כי לפי העדפות הציבור המתגורר בירושלים, כפי שבאו לידי ביטוי בהתנהגותו בעבר, מרבית הדירות בשכונה הנבנית בבנייה ציבורית צפופה ירכשו על ידי תושבים יהודים. למותר לציין כי בכך אין כל פגם - משפטי, ענייני או אחר.
18. בצד האמור יש להדגיש כי מדינת ישראל ערה לצרכי הדיור של ערביי מזרח ירושלים, ובהחלטת ועדת השרים לענייני ירושלים, כמתואר לעיל, ניתן לכך ביטוי בולט.
שלא כנטען, ישנן תכניות בנין עיר מאושרות, במקומות המוצעים לציבור הערבי, לפי הפירוט המופיע בנספח המצורף ומסומן מש/2.
- לצורך יישום החלטת ועדת השרים לענייני ירושלים בהקשר זה מונה על ידי שר הפנים, שר האוצר וסגן שר הבינוי והשיכון צוות בינמשרדי בראשות מנכ"ל משרד הפנים, עליו הוטל להגיש המלצות למימוש ההחלטה בתוך 60 יום.
19. נציין בנוסף כי תכנית מס' 2302, תכנית המתאר לצור באחר, אשר גובלת בתכנית המתאר של הר חומה מצויה בהפקדה. בתכנית זו מתוכננת תוספת של כ-1,360 יחידות דיור לכ-990 יחידות דיור הקיימות כיום, זאת בבנייה בעלת אופי כפרי שתואמת את מתכונתו של יישוב זה. לפי הערכת יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים, ייעשה מאמץ לסיים את הליכי התכנון בוועדה להשלמת תוכניות בחודשים הקרובים. ישיבה ראשונה לשמיעת התנגדויות אמורה להתקיים ביום 17.3.97.
20. נשוב ונדגיש, עם זאת, כי על אף החשיבות בקידום בנייה לאוכלוסיה הערבית בירושלים, וההחלטה שהתקבלה כאמור, נושא זה אינו מהווה, משום היבט שהוא, תנאי למימוש התכנון הסטטוטורי בשכונת הר חומה, הלכה למעשה, כפי שפורט לעיל.
21. כללם של דברים: גם בהקשר זה דין העתירה לדחייה בין בשל העדר מעמד לעותרים, בין בשל היותה כוללנית, ובין בהעדר עילה לעיצומה.

22. המשיבים יטענו על יסוד האמור בהודעה זו, כי אין בנסיבות העניין עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד ויבקשו לדחות את העתירה.

23. העובדות בהודעה זו נתמכות בתצהירו של.....

היום,

עוזי פוגלמן
מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

אל: עו"ד שמעון שטיין
מאת: עוזי פוגלמן
דפים: 7

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 1265/97
קבוע: 19.3.97

מקור הנפקות וזכויות בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אליעד שרגא ו/או אח'
מרח' אחד העם 9, תל - אביב

העותרת

- נ ג ד -

ראש הממשלה ואח'

המיוצגים על ידי פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

הודעה מטעם המשיבים

1. עניינה של עתירה זו בדרישת העותר כי ימונה חוקר לתכנית מיתאר 5053 ולתכנית מפורטת 5053א', בתוקף הסמכות הנתונה לשר הפנים לפי סעיף 107א' לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה - 1965 (להלן - חוק התכנון והבנייה).

2. העתירה הינה חלק ממסכת התדיינות ארוכה אותה מנהלת העותרת לאחר שעתירה שהגישה נגד הפקעת מקרקעיה נדחתה על ידי בית המשפט הנכבד. הדפוס שאפיין הליכים אלה, כפי שעולה בבירור גם מההחלטות השיפוטיות שניתנו בהן, הוא נסיון לעכב מימוש הפקעה שכבר נדונה והוכרעה בבית המשפט העליון.

3. הרקע הכללי בהקשר זה הובא בתגובה לבקשה למתן צו ביניים בעתירה זו, וכן בהודעת המשיבים בבג"צ 4318/96, עתירה שתדון במעמד אחד עם עתירה זו. על מנת שלא לחזור על דברים שכבר נכתבו, אנו מבקשים לראותם כחלק בלתי נפרד מהודעה זו.

לאחר שהעתירה הופשטה ממחלצותיה, נבקש להתמקד להלן בתשתית העובדתית הקונקרטית ובטענות לענין מינוי החוקר, לגופן.

רקע כללי

4. תכנית 5053 הר-חומה הינה תכנית מיתאר מקומית בשטח של 1922.3 דונם ומיועדת להקמת שכונת מגורים בת 6500 יחידות דיור. בהתאם לתכנית 5053 יש להכין תכניות מפורטות למתחמים השונים. התכנית אושרה על ידי הועדה המחוזית לתכנון ולבנייה מחוז ירושלים ביום 12.5.96 ועל ידי שר העבודה והרווחה (לו הועברה סמכות שר הפנים בהקשר הנדון, כמפורט בעתירה) ביום 27.2.97.
- תכנית 5053' היא תוכנית מפורטת שהוגשה בהתאם לחוק הליכי תכנון ובניה (הוראת שעה), התש"ן-1990 לוועדה לבניה למגורים ולתעשייה. התכנית חלה על מתחם אחד והיא כוללת 2300 יחידות דיור. התכנית אושרה על ידי הועדה לבנייה למגורים ולתעשייה מחוז ירושלים (להלן - הול"ל) ביום 30.5.96. כיום מצויה היא בהליכי אישור בפני שר העבודה והרווחה.
5. ההחלטה להפקיד את תכנית 5053 ניתנה ביום 23.5.95, וביום 12.11.95 פורסמה ההפקדה ברשומות.
- לתכנית הוגשו התנגדויות ובכללה התנגדות העותרת, שהוגשה ביום 10.1.96. בתאריכים 10.3.96, 12.3.96 ו-19.3.96 התקיימו דיונים בפני ועדת משנה להתנגדויות. ביום 10.3.96 השמיעה העותרת את טענותיה במסגרת שמיעת ההתנגדויות. רק ביום 17.3.96, הוגשה לוועדה המחוזית ולשר הפנים בקשה למינוי חוקר לפי סעיף 107'א לחוק התכנון והבנייה.
- יוצא אפוא שהבקשה למינוי חוקר הוגשה בשיהוי ניכר, לאחר שהוגשו כל ההתנגדויות, לרבות התנגדותה של העותרת, ולאחר שהתקיים דיון בחלק ניכר של ההתנגדויות, לרבות התנגדות העותרת.
6. אשר לתכנית במ/5053' - התכנית הופקדה ביום 2.8.95. הבקשה למינוי חוקר הוגשה ביום 29.4.96 לאחר שהוגשו התנגדויות לתכנית. גם כאן הוגשה אפוא הבקשה בשיהוי של ממש.
7. נוסף ונציין כי לתכנית 5053 הוגשו 44 התנגדויות. מתוכן 12, דומות במהותן, הוגשו על ידי תושבי בית סחור. 26 התנגדויות, אף הן דומות במהותן, הוגשו על ידי תושבי אום טובה. בנוסף הוגשו 5 התנגדויות המתייחסות לנושאים ספציפיים, וכן התנגדות מצד העותרת. במהות, ובחלוקה לקטגוריות ענייניות מדובר למעשה ב-8 התנגדויות. לתכנית 5053' הוגשו שתי התנגדויות בלבד.
8. מינוי חוקר מסור לשיקול דעתו של מוסד תכנון וזה רשאי לעשות כן, לפי סעיף 107'א לחוק התכנון והבנייה "אם הוא סבור כי עקב מספר המתנגדים או מהות ההתנגדויות מן הראוי לעשות כן..".

בוועדת המשנה להתנגדויות מכהנים יו"ר הוועדה המחוזית, מתכנן המחוז, נציגי משרד התחבורה והמשפטים, וכן נציג ציבור. ועדת המשנה דנה בתכניות רבות ויש לה המיומנות, הנסיון, והכלים הדרושים לצורך הכרעה בהתנגדויות.

בנסיבות האמורות, נוכח מספר ההתנגדויות ומהותן, נמצא כי ניתן להכריע בהן "בדרך המלך", ללא מינוי חוקר, וכך נעשה.

9. העותרת הגישה עתירה לבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד החלטת הוועדה המחוזית והול"ל, במסגרתה הותקף - בין היתר - הסירוב למנות חוקר.

בית המשפט הנכבד דחה את העתירה וקבע כי היא עתירה מוקדמת. בהקשר דנן הוסיף בית המשפט הנכבד וציין:

...למעלה מן הצורך, אומר לענין מינוי חוקר לפי סעיף 107א' לחוק, כי לא היה מקום בנסיבות העניין למנות חוקר לשמיעת ההתנגדויות לגבי התכניות האמורות. על מינוי חוקר עדיין עומדת מקור גם אם היא השמיעה את התנגדויותיה בפני ועדת המשנה להתנגדויות של הוועדה המחוזית. מקור גם קיבלה תשובה של שר הפנים לענין החוקר, ותשובה זו מקובלת על בית המשפט. לא זו בלבד, אלא העובדה שמקור הסכימה כי התנגדויותיה ישמעו בפני הוועדה, יש בכך משום ויתור על הבקשה למנות חוקר.

לאור האמור, לא היה צורך במינוי חוקר וממילא אין כל צורך גם עתה ואין הצדקה למנות חוקר.

עמ' 14 לפסק הדין, נספח 7 לעתירה.

10. על רקע התשתית שלעיל נבקש לשוב ולבחון את הסעדים המתבקשים בעתירה. העותרת שבה ומבקשת כי ימונה חוקר לתכניות האמורות. כל זאת זמן רב לאחר שהועדה המחוזית והול"ל השלימו את שמיעת ההתנגדויות ואישרו את התכנית.

העתירה, בשלב הנוכחי, נעדרת עילה על פניה.

11. לפי סעיף 107א'(א) לחוק חוקר הוא "מי ששר הפנים מינהו... לשמוע התנגדויות לתכנית...".

ס"ק 107א'(ב), מסמיך כאמור, מוסד תכנון הדין בהתנגדויות לתכנית, רשאי למנות חוקר לשמיעת ההתנגדויות שהוגשו לו, "אם הוא סבור כי עקב מספר המתנגדים או מהות ההתנגדויות מן הראוי לעשות כן".

ס"ק 107א'(ג) קובע:

"לא מינה מוסד התכנון חוקר לגבי תכנית פלונית. והיה שר הפנים סבור כי מן הראוי לעשות כן, רשאי השר למנות חוקר, לאחר ששמע את דעתו של יושב ראש מוסד התכנון בענין."

ס"ק (ד) קובע:

"על שמיעת ההתנגדויות לפני חוקר יחולו הוראות סעיפים

106(ב) ו(ג) ו-107 בשינויים המחויבים; החוקר יגיש למוסד התכנון תמצית ההתנגדויות והמלצותיו לגביהן והוא יוזמן לכל דיון במוסד התכנון בענין התכנית והתנגדות לה.

12. נוכח מהותה של הסמכות כאמור לעיל, והגדרתו של המונח "חוקר", ברור כי הסמכות יכולה להיות מופעלת אך ורק כל עוד לא נסתיימה שמיעת ההתנגדויות, וטרם נתקבלה החלטתו של מוסד התכנון בהתנגדויות.
- החוקר הינו כלי עזר בידי מוסד התכנון, והוא מסייע בידו - כאשר מוסד התכנון סבור כי יש מקום לכך - לדון בהתנגדויות המוגשות לתכנון. החוקר אינו מהווה ערכאת ערעור או ביקורת על החלטות מוסד התכנון, לאחר שהחליט לאשר את התכנית.
13. השיהוי הכבד בו הוגשה העתירה, כשנה לאחר שמיעת ההתנגדויות, מכריע אפוא את גורלה, שכן בנקודת הזמן הנוכחית, זמן ניכר לאחר אישור התכנית נשוא העתירה על ידי הוועדה המחוזית והול"ל, הסמכות נשוא העתירה לא ניתנת להפעלה.
14. למעלה מהצורך, בנסיבות האמורות, נשוב ונדגיש כי האפשרות למינוי חוקר היא חריג, כאשר הכלל ודרך המלך הוא שמוסד התכנון המכריע בהתנגדויות הוא גם הגורם ששומע אותן. כאשר מוסד התכנון ששומע התנגדויות סבור כי יש בידיו הכלים הנאותים לשמוע ולהכריע בהתנגדויות, אין עילה לכפות על הרשויות המוסמכות למנות את החוקר.
15. הנחתה של העותרת לפיה החוקר הוא זה שיסייע למשיב 2 לבחון את התכניות עובר לאישורן, אף היא מוטעית בעליל. עמדנו לעיל על תפקידיו של החוקר, וזה האחרון שמציעה העותרת, אינו נמנה עליהן. מינהל התכנון במשרד הפנים הוא הגוף המקצועי והכשיר לבחון את התכניות ולחוות דעתו המקצועית. כך נעשה הלכה למעשה.
16. למען השלמת התמונה נזכיר כי גם טענת העותרת לפיה מינוי חוקר הינו תהליך נפוץ במהלך הליכי התכנון בוועדה המחוזית אינה מדויקת כלל ועיקר. מאז שנת 1993 עד היום מונה חוקר בסך הכל ב-4 מקרים (במהלך חמש השנים). זאת בתכניות בהן הוגשו בין 159 ל-299 התנגדויות.
- כאמור, במקרה הנדון, שעל היקף ההתנגדויות בו עמדנו לעיל, לא נמצא כי יש הצדקה לנקוט בצעד של מינוי חוקר.
17. העתירה כוללת פרק שכותרתו: "יתרונות תכנית העותרת". פרק זה ממחיש ביתר שאת את שאמרנו בראשית הדברים בהתייחס להעדר השלמה מצד העותרת לשאלה שכבר הוכרעה בבית המשפט. אנו מבקשים לשוב ולהזכיר כי במסגרת הדיון בבג"צ 3956/92 היתה התייחסות מפורטת לתכנון שהוצע על ידי העותרת. לא זו אף זו - כפי שמפורט בהרחבה בפסק הדין, הסכימה המדינה בשעתו לבחון את האפשרות של תכנון אלטרנטיבי שיאפשר

הקמת שכונה על ידי בעלי הקרקעות, וביניהם העותרת. וכך התייחס בית המשפט הנכבד לתוצאות המו"מ עם העותרת:

"לא רק שהעותרים לא הגיעו להסכמה מגובשת עם המדינה, מנימוקים שאינם תלויים במדינה; אלא שהעותרים לא הצליחו להגיע להסכמה בינם לבין עצמם על ביצוע משותף של הפרוייקט, הסכמה שהיתה חיונית כדי שבניית השכונה תהיה על שטח מינימלי הכרחי. התוצאה של כל הנסיונות להגיע להסכמה היתה, שכל העותרים האחרים, פרט לעותרת, הגיעו למסקנה שאין כל אפשרות לפעול ביחד עם העותרת להקמת הפרוייקט. מסקנתם של עותרים אלה היתה, כי עקב התנהגות העותרת, אין ביכולת בעלי המקרקעין בשטח המופקע לפתח במשותף את המקרקעין בעצמם, וכי אין מנוס מהפקעה של זכויות הבעלות בכל השטח המופקע לשם הקמת השכונה...."

... הנה כי כן, יוזמת הבעלים של קרקעות בשטח המופקע להקים את השכונה בכוחותיהם הם לא עלתה יפה. המצב כיום הוא, שלרשות העותרת עומדים כ-563 דונם בלבד מתוך שטח כולל של 1850 דונם. שטח בגודל כזה בודאי אין בו די כדי להקים את השכונה, והעותרת עצמה לא טענה אחרת. התוצאה היא, שאין אופציה של בניית השכונה שלא בדרך של הפקעת השטח המופקע ובניית השכונה בדרך המתוכננת על ידי המדינה. רק בדרך זו ניתן יהיה לרכז את כל קרקעות השטח המופקע ביד אחת, אשר לה היכולת והאמצעים להבטיח את תיכנון השטח ואת בניית שכונת המגורים על השטח המופקע, על כל קשיי הבנייה עליו, תוך זמן סביר...."

כאמור, דברים אלה הם בבחינת סוף פסוק ומעשה בית דין.

18. בעתירה נכללות טענות נוספות שונות, שלא ברור מה הזיקה ביניהן לסעד המבוקש, שהוא מינוי חוקר. מכל מקום, על מנת לא להשאיר דברים תלויים בחלל האוויר נציין בתמצית כלהלן:
- שיעור הפרשות לצרכי ציבור אינו חריג, בהתחשב בצפיפות הגבוהה של בינוי השכונה. השטחים הדרושים לצרכי ציבור, כמו כלל השטח עליו תוקם השכונה, כבר הופקעו בהפקעה שעמדה בבקורתו השיפוטית של בית המשפט הנכבד.
- אין שום יסוד לטענה הסתמית בעתירה לפיה ישנה חובה לפי תקנות התכנון והבנייה להגיש תסקיר השפעה על הסביבה. שלא כנטען, אין החלטה של הוועדה המחוזית אשר חייבה הגשת תסקיר כאמור.
על אף התייחסות העותר להיבטים כלכליים, מציינת חוות הדעת שהגיש במפורש כי היא "לא מתייחסת לאספקטים: כלכליים, משפטיים ומדיניים, שראוי לשקול."

19. העתירה כוללת פרק שענינו העברת הסמכות למינוי חוקר משר הפנים לשר העבודה והרווחה. נציין כי הטענה בדבר מינוי חוקר נשקלה על ידי שר העבודה והרווחה עובר לאישור התכנית, ואילו היה בה ממש, היה ממליץ לראש הממשלה לשקול פעולה בהתאם. דא עקא, וכפי המוסבר לעיל, אין שום יסוד לשימוש בסמכות לפי סעיף 1א' לחוק, וממילא מתייתרת גם השאלה בדבר הצורך בהעברתה.

20. כללם של דברים: אין עילה להתערבות בית המשפט הנכבד בנסיבות עתירה זו. המשיבים יבקשו ביום הדיון לדחות את העתירה על הסף, תוך חיוב העותרת

בהוצאות הולמות.

_____, היום,

עוזי פוגלמן
מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

d. 97
1445

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ואל; א"י טתלמן. מקרא מ"ה התקליטה

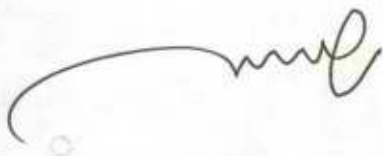
הן (13) ? בק"ל היו חומה.

בביתן ארבע ארבעים ושלש היל

ול"ג 3 החלטה ממטה

אחת מלטה:

במורה.

מזכירות הממשלה

שמור

החלטה מס. 5399 של הממשלה מיום 14.05.95.

הפקעת קרקעות בירושלים

"5399.

מ ה ל י ט י ם (ברוב קולות):

א. הממשלה רושמת לפנייה את הודעת ראש הממשלה בדבר ההודעה שפורסמה לגבי הכוונה להפקעת 535 דונם בירושלים.

ב. אין בתכנית הממשלה לבצע הפקעות נוספות של קרקע לצרכי מגורים בירושלים.

ג. להטיל על שר האוצר, השר לאיכות הסביבה, שר הבינוי והשיכון ושר הפנים לפעול, יחד עם עיריית ירושלים, לקידום מתן היתרי בניה לתושבים הערבים.

ראה המשך בהחלטה מס. 5457 מיום 22.5.95 . ובהחלטה
" 5579 מיום 7.6.95 .

מזכירות הממשלה

שמור

החלטה מס. 5457 של הממשלה מיום 22.05.95.

הפקעת קרקעות בירושלים

"5457.

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטת הממשלה מס. 5399 מיום
י"ד באייר התשנ"ה (14.5.95):-

א. שר האוצר ישעה את ההחלטה בדבר ההכרזה על הפקעת
הקרקעות של 535 דונם בירושלים.

ב. להקים צוות שרים בראשות ראש הממשלה לבחון את
נושא הפקעת 535 דונם קרקע בירושלים.

(הערה: בשל הצורך הדחוף שהתעורר, כונסה הממשלה
בכנסת על-ידי לשכת ראש הממשלה, בלי השתתפות
מזכיר הממשלה. לא נרשם פרוטוקול נוכחות.
נרשמה סטנוגרמה חלקית)."

מזכירות הממשלה

שמור

החלטה מס. ים/4 של ועדת השרים לענייני ירושלים מיום 27.03.91 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 17.04.91 ומספרה הוא 1207(ים/4).

הפקעת שרקעות בירושלים "1207(ים/4).

מ ח ל י ט י ם :

לאשר הפקעת כ-1850 דונם בדרום מזרח ירושלים (הר-חומה) לצורך הקמת שכונת מגורים, בהתאם למפה השמורה במזכירות הממשלה, ונקיטת כל הצעדים המשפטיים הנדרשים לצורך זה.

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 97 / 1265

בפני: כבוד השופט י' טירקל

העותרת: מקור הנפקות וזכויות בע"מ

נגד

המשיבים: 1. ראש הממשלה
2. שר העבודה והרווחה
3. שר הפנים
4. היועץ המשפטי לממשלה

עתירה למתן צו ביניים

ה ח ל ט ה

1. העותרת ביקשה ליתן צו ביניים המחייב את המשיב מס' 2 שלא לאשר את התכניות, שהן ענינה של העתירה שהגישה נגד המשיבים, עד להכרעה בעתירה.
2. עיינתי בתגובת בא כוח המשיבים וכן בפסקי הדין שניתנו בסוגיות שמעלה העתירה - שצורפו לתגובה - ולא מצאתי מקום לתת את הצו המבוקש.
3. עם זאת אני מורה כי מועד הדיון בעתירה לצו על תנאי ייקבע על ידי המזכירות תוך חודש ימים.

ניתנה היום, כ' באדר א' תשנ"ז (27.2.97).

ש ו פ ט

העתק מנא"מ למקור
שמעיהו גולן
מזכיר ראשי
103.97012650
מכ/

5030 110 96
595

5-10 110 96 515

110 96 515

2/3/97

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

א. מביר הממשלה

בגין: הר חומה - פרסום פרטיות ארז

בית המשפט יקשה לרצונך, כי הוא והתוכנית הופקדה לפני כניסתו
ל בתיקון לחוק התכנון וההגנה לתוקף. הר שאל הבן בקופס, מאתיי
כך פרסום פרטיות, וככה יצגה היום או אחר.
הוכאת הבין קצרה פרק הבגין א 15. אצומת הצעה.

לרצונך.

~~א. מביר הממשלה~~
א. מביר הממשלה

א. מביר הממשלה

הר חומה

2.3.97

8

משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי

כ"י אדר א', תשנ"ז
27 פברואר, 1997

תיק 13

אל: ראש הממשלה

הנדון: בג"צ 1340/97 של חה"כ פורז ואורון - הר חומה

אבקש לעדכנך, כי היום (27.2.97) הגישו חה"כ פורז ואורון עתירה לבג"צ כנגד התחלת הבנייה בהר-חומה.

העילה שבבסיס העתירה היא האפלייה, לטענת העותרים, בין יהודים וערבים. לגישתם, אין לאפשר בנייה ליהודים בהר חומה, מבלי שתבצע במקביל בנייה לערבים, בין היתר משום שהאדמות בהן מדובר הופקעו בחלקן גם מערבים. לטענת העותרים, אין להסתפק לעניין זה בהחלטת ועדת השרים על בנייה לערבים, משום שלא מובטח מתי וכיצד תיושם.

העותרים ביקשו שיוצא צו על תנאי וצו ביניים. נכון למועד כתיבת מסמך זה, לא ידוע לי על מתן צו בעתירה. ביום א' הקרוב ייערך דיון במחלקת הבג"צים ביחס לכל העתירות הנוגעות להר-חומה.

לעדכוןך.

בברכה,

שמעון שטיין,
היועץ המשפטי

העתק: מזכיר הממשלה

STATE OF ISRAEL

מדינת ישראל

MINISTRY OF JUSTICE

משרד המשפטים

FACSIMILE TRANSMISSION

שידור בפקסימיליה

Time: שעה: —

Date: תאריך: 27.2.97

Number of pages: מספר דפים כולל דף זה: —

5610618

1. הילוף המשפט, אפיז הוא החמשה
2. הילוף המשפט, אפיז הפנים

5847665

אל: 3. הילוף המשפט, אפיז הילוף
To: הילוף המשפט, אפיז הילוף

From: מאת: עוזי פוגלמן - מנהל מחלקת הבג"צים

FAX: פקס: 02-6708655

TEL: טל: 02-6708591 או 02-6708590

MESSAGE:

הודעה:

27.2.97 1340/87 - ח"כ פורז ואלה
לפי הילוף המשפט, אפיז ואלה

לפי חמשה אפיז הילוף המשפט, אפיז הילוף המשפט, אפיז
הילוף המשפט, אפיז הילוף המשפט, אפיז הילוף המשפט, אפיז

אם לא התקבל חלק מהחומר או שהתקבל בצורה המקשה על קריאתו - נא להתקשר אלינו מיד

אל: הילוף המשפט, אפיז הילוף המשפט, אפיז

קריאה

קריאה

בג"צ 1340/97

פורז, הכנסת ירושלים נ. ראש הממשלה מר בנימין נו
תאריך הגשה: 27/02/97

בבית המשפט העליון בשבתו
בבית משפט גבוה לצדק

בית המשפט העליון

העותרים: 1. ח"כ אברהם פורז, הכנסת, ירושלים.

2. ח"כ חיים אורון, הכנסת, ירושלים.

באמצעות ב"כ עו"ד רענן הר-זהב
ואו ליאור כץ /או ציפי גל-אדלשטיין
מרז' לסקוב 18, תל אביב 64736
טל: 03-6968310; פקס: 03-6956090

- 77 -

המשיבים: 1. ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, הקריה, ירושלים.

2. ועדת השרים לענייני ירושלים - ממשלת ישראל, הקריה, ירושלים.

3. שר העבודה והרווחה, מר אלו רשי, הקריה, ירושלים.

עתירה למתן צו על-תנאי
ובקשה למתן צו-ביניים

מוגשת בזה עתירה למתן צו על תנאי כנגד המשיבים שיבואו ויתנו טעם מדוע לא יצוה בית משפט גבוה זה שלא להתחיל בביצוע הבניה במתחם הר-חומה בירושלים עד שיוחל בביצוע במתחם זה או במתחם סמוך אחר בירושלים - על קרקע ציבורית - של שכונה המיועדת לערביי מזרח ירושלים.

כן מוגשת בזה בקשה למתן צו-ביניים המורה שלא לבצע כל פעולה של בניה, לרבות עבודות תשתית או עבודות להכשרת השטח לבניה במתחם הר-חומה בירושלים, עד להכרעה בעתירה זו.

ואלה טעמי העתירה:

א. העותרים

העותרים הם חברי כנסת המאמינים ופועלים על מנת לקיים את עקרונות שלטון החוק ועקרון השיוויון כעקרון מרכזי בין עקרונות אלה. העותרים סבורים, כי הקמת שכונה בהר-חומה המיועדת ליהודים בלבד ובלא שתבוצע בפרעל בניה מקבילה על קרקע ציבורית גם

לתושביה הערבים של ירושלים, ובנסיבות שבהן הופקעו מתושבים ערבים קרקעות במתחם הר-חומה, מהווה פגיעה קשה בעקרון השיוויון.

ב. המשיבים

המשיבים הם אשר קיבלו את ההחלטה נשוא עתירה זו, והמשיב השלישי הוא המוסמך לחתום על התוכניות בהר-חומה, כאשר בעקבות כך יחלו העבודות בהר-חומה.

ג. המסגרת העובדתית

1. ביום 21.4.91 חתם שר הארצות על הודעת הפקעה לפי סעיף 5 לפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943. ההודעה התייחסה להפקעת שטח של כ- 1850 דונם המצוי בגבולה הדרומי של ירושלים, באזור הידוע כהר-חומה.
2. מתוך 1850 הדונם שהופקעו, כ- 420 דונם היו בבעלות ערבית של תושבים ערבים שמתגוררים באום טובא ובית סאחור. יתרת השטח שהופקעה היתה בבעלות של יהודים.
3. הליכי ההפקעה הושלמו. ותך כדי הליכי ההפקעה, דן בית משפט נבדד זה במספר עתירות שתקפו את ההפקעה עצמה. (ראה בג"צים מאוחדים 3956/92, 4375, 736/93 וכן בג"צ 4710/94 ובג"צ 5601/94). העתירות נדחו וההפקעה אושרה.
4. בעתירות לא נדונה שאלת איכלוסו וייעודו של השטח. לענין זה התייחס בית משפט נבדד זה בבג"צ 5601/94 עודה אעיאדה אבו טיר ואח' נ' ראש הממשלה ואח', (פס"ד מיזם 22.12.94) וכך אמר:
"העותרים מוסיפים וטוענים בעתירתם, שהשטח המופקע מיועד לאיכלוס על ידי יהודים, בעוד ויש הצדקה שבמסגרת השטח המופקע יימצא פתרון גם לצרכי מגוריהם של ערבים תושבי מזרח ירושלים.
שאלת איכלוסו של השטח אינה עומדת בשלב זה על הפרק. כפי שמצויין בתשובת המשיבים, טרם נקבעו קריטריונים או מגבלות לענין איכלוסו של השטח. השאלה שבמחלוקת בשלב זה היא, אם היתה הצדקה לשר הארצות להפקיע את השטח המופקע לצורך המטרה הציבורית שביסוד ההפקעה, דהיינו על מנת להבטיח בניית שכונת מגורים עליו. משהוברר שההפקעה דרושה כדי לממש מטרה ציבורית זו, די בכך כדי לרחות את העתירה. כל טענה נגד הקריטריונים שייקבעו לאיכלוס שכונת המגורים שתבנה על השטח המופקע, שעתה ומקומה אינה בעתירה כנגד ההפקעה." (השופט ת.אור, עמ' 2 לפסק הדין).
5. עתה הגיעה שעתה של שאלת האיכלוס.
6. ביום 26.2.97 החליטה ממשלת ישראל לבצע את הבניה בהר-חומה ויעד השכונה הוא ליהודים בלבד. ממשלת ישראל לא הציעה כי חלק מהמתחם ייבנה לאוכלוסייה הערבית. הממשלה גם לא הציעה פתרון חלופי ריאלי של בניה על קרקע ציבורית במתחם אחר לערביי מזרח ירושלים.
7. להלן נסח החלטת הממשלה, כפי שנמסר על ידי מזכירות הממשלה:

- א. ועדת השרים לעניני ירושלים החליטה היום, פה אחד, לאשר את בניית השכונה בהר חומה וכן החליטה לאשר את הבניה לאוכלוסיה הערבית בירושלים, בכפוף להוראות והנהלים המתחייבים על-פי דין.
- ב. השכונה בהר חומה אמורה להקיף כ - 6500 יחידות דיור וכשלב א' תכלול כ- 2500 יחידות. שלב א' של הבניה לאוכלוסיה הערבית יכיל כ- 3000 יחידות דיור בעשר שכונות שונות בירושלים.
- ג. לאחד ששר העבודה והרווחה, שניתנו לו הסמכויות לחתום על התוכניות בהר חומה, יחתום על התוכניות, יוחל בעבודות התשתית במקום ויחל גם בעבודות התשתית לשם הבניה לאוכלוסיה הערבית.
- עותק הודעת מזכירות הממשלה מצורף לעתירה כנספח ומסומן ע/1.
8. מהחלטת הממשלה עלות כמה מסקנות:
- א. ראשית, הבניה בהר חומה היא לציבור היהודי בלבד, למרות שכ- 420 דונם מהשטח שהופקע להקמת השכונה הופקעו מהציבור הערבי.
- ב. למיטב ידיעת העותרים הודעת הממשלה על בניה לערבים מתייחסת לבניה בשכונות ערביות קיימות ואינה מתייחסת כלל לבניה בהר חומה.
- מצורף לעתירה עותק מסמך של עיריית ירושלים, שהוכן לקראת ההחלטה נשוא עתירה זו, ואשר מפרט היכן מתוכננת בניה לציבור הערבי. עותק המסמך מסומן ע/2.
9. מהחלטה כלל לא בחר שיש קשר מציאותי בין הבניה בהר חומה לציבור היהודי לבניה בשכונות ערביות לציבור הערבי. ההחלטה מסייגת עצמה בכך שהבניה לאוכלוסיה הערבית בירושלים תיעשה בכפוף להוראות והנהלים המתחייבים על פי דין. כלל לא בחר שתוכניות בנין עיר לציבור הערבי במקומות המצעים מאושרות או קיימות, מתי יאושרו ובקיצור - האם מבחינה ריאלית ניתן כלל לבנות לציבור הערבי.
10. נסיון העבר מלמד שיש להבחין בין הצהרות לבין מעשים בנושא זה.
- א. כך, למשל, במאי 1995, קיבלה ממשלת ישראל החלטה לפעול למען זיורח מתן היתרי בניה במזרח העיר, על רקע פרשת ההפקעות בשרפת ובית חנינא. מאז נתקבלה, החלטה זו לא הניכה היתרי בניה למגור הערבי.
- ב. באופן דומה, כאשר בתחילת שנות השמונים הוחלט להפקיע אדמות לצורך בניית השכונה היהודית החדשה בפסגת זאב, הוחלט גם להתנות את ביצוע התכנית באישורן של תכניות בניה לתושבי בית חנינא, שועפט. חלפו חמש עשרה שנים. פסגת זאב מאוכלסת מזמן ע"י תושבים יהודים; תכניות הבניה בבית חנינא, שועפט עדיין אינן אופרטיביות.
- ג. בנוסף, התכנית לבניה בשכונות אוס טובא, צור באחר הופקדה במקביל לתכנית "הר-חומה" (תכנית "המבטיחה" זכויות בניה לתושבים ערבים שאינן מגיעות לשליש מאלו שבתכנית לשכונה היהודית בהר-חומה). התכנית של הר חומה נדונה ואושרה לפני עשרה חודשים ויותר. התכנית לבניה ערבית כלל לא הובאה לדיון.

11. אלו הן מספר דוגמאות המעידות על המצב של הבטחות להבדיל ממעשים. מצב כללי זה מצא ביטוי בדו"ח של עיריית ירושלים מחודש מרץ 1994 על "שירותי העיריה במגזר הערבי". כך נאמר, בין היתר, בדו"ח:

"בכל מערכת היחסים בין המגזר הערבי לשלטון הישראלי נושא (התכנון) הוא הכאוב ביותר מנקודת המבט של האוכלוסייה הערבית. הרגשת הקיפוח במגזר הערבי חזקה במיוחד לטבח הבנייה היהודית הנרחבת באזור מזרח ירושלים הנעשית בסיוע משרד הבינוי והשיכון והעדר הבנייה הציבורית במגזר הערבי."

12. נוסף על כך, בעד שבנית שכונת הר-חומה לציבור היהודי נעשית על קרקע ציבורית שחלקה הופקע מהציבור הערבי, לא מוצעת בניה לציבור הערבי על קרקע ציבורית.

ד. הטיעון המשפטי

1. עתירה זו מעוררת שאלה משפטית עקרונית. לדעת העותרים, מוטלת על הממשלה חובה נאמנת כללית לכל תושבי המדינה, יהודים וערבים כאחד. הממשלה אינה רשאית ליטול משאבים מציבור אחד, שיש לו מאפיינים משלו, ולהעביר לציבור אחר. על הממשלה מוטלת חובה להתחשב בקיומם של ציבורים שונים בעלי מאפיינים ולאפשר - באופן שוויוני ויחסי - לכל ציבור אוכלוסייה לקבל חלק ממשאבי המדינה, אשר הופקעו מאנשים פרטיים לטובת הציבור כולו.

2. חובה זו מתחזקת כאשר הממשלה - באמצעות אורגנים שונים - הפקיעה קרקעות גם מהציבור הערבי כדי ליעדן לבנייה למגורים.

במקרה כזה יש לדאוג לכך שאותן קרקעות שהופקעו ממי שנמנים על ציבור מסוים יחזרו אל אותו ציבור, בין במישרין או באופן חלופי.

3. חובת הנאמנות של הממשלה מיתרגמת גם לחובה לנהוג בשוויון. יפים לענין זה דברים שקבע בית משפט נבדד זה בבג"צ 953/87, פנור נ' ראש עיריית ת"א יפו, פ"ד מב(2), 309 בעמ' 332, מפי השופט ברק:

"אכן השוויון הוא ערך יסודי לכל חברה דמוקרטית... הצורך להבטיח שוויון הוא טבעי לאדם. הוא מבוסס על שיקולים של צדק וחגיגות. המבקש הכרה בזכותו, צריך להכיר בזכותו של הזולת לבקש הכרה דומה. הצורך לקיים שוויון הוא חיוני לחברה ולהסכמה החברתית שעליה היא בנויה. השוויון שומר על השלטון מפני השרירות. אכן, אין לך גורם הרסני יותר לחברה מאשר תחושת בניה ובנותיה, כי נהגים בהם איפה ואיפה. תחושת חוסר השוויון היא מהקשה שבתחושות. היא פוגעת בכוחות המאחדים את החברה. היא פוגעת כהותו העצמית של האדם."

4. עם קבלת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ובעיקר עם הוספת סעיף 1 לחוק היסוד בתשנ"ב, לפיו, "זכויות היסוד של האדם בישראל... יטובדו ברוח העקרונות שבהכרה על הקמת מדינת ישראל", התגבשה הזעה, כי עקרון השוויון זכה למעמד נורמטיבי על חוקי. (ראה: פרופ' א. רובינשטיין, המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל - מהחזרה חמישית מאת פרופ' אמנון רובינשטיין וברק מדינה - כרך א' בעמ' 275-274 והאסמכתאות המופיעות בה"ש 17 בעמ' 275).

5. החלטת הממשלה היא החלטה שביטודה עומדת הפליה והעדפת ציבור אחד על חשבון ציבור אחר, תוך נטילת משאבים ממי שנימנים על ציבור אחד והעברתו לציבור אחר.

6. פסיקת בית משפט נכבד זה הכירה בחובה לשמור על שיוויון לא רק באשר לפרטים כבודדים אלא אף באשר לקבוצות באוכלוסייה שניתן לאבחן על יסוד מאפיינים המיוחדים להן.

7. כאשר מדובר בקבוצות חלשות יש מקום אף להכיר בחובה לקיים "העדפה מתקנת" לטובת הקבוצה החלשה.

ראה למשל: בג"צ 453/94, שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מח(5), 501, 516-517.

8. החלטת הממשלה אינה יוצרת הפליה "רגילה" אלא יוצרת הפליה כפולה ומכופלת, שכן, אין מדובר בהעברת משאבים מציבור לציבור, הנמצא במעמד שווה - אלא בהעברת משאבים מציבור חלש בתחום האמור לציבור חזק בתחום האמור.

9. כידוע, החל משנת 1967 נעשתה בניה מאסיבית לציבור היהודי בירושלים לרבות על קרקעות שהופקעו במיוחד לצורך זה. הציבור הערבי לא זכה לקרקע ציבורית לבניה באופן יחסי לזה שזכה לה הציבור היהודי. למיטב ידיעת העותרים, בכל הפקעות לבניית שכונות למגורים בירושלים שנעשו החל משנת 1967, יועדה הקרקע לציבור היהודי.

לנשא הקצאת משאבים ומתן שדותים לאוכלוסייה הערבית ראה גם בספר של פרופ' א. רובינשטיין, המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל, מהדורה חמישית, כרך א', מעמ' 301.

10. נראה לנו שמבחינה משפטית עקרון השוויון קיים לא רק כעקרון החל באשר לפרט כפרט אלא גם כעקרון המאפשר לקיים מדיניות משפטית שמטרתה להגשים את השוויון כגורמה חברתית תוצאתית. יישום עקרון זה - כגורמה חברתית תוצאתית - מוצא ביטוי ברעיון "ההעדפה המתקנת".

כך אמר כב' השופט מצא בפסק הדין בעניין שדולת הנשים המחכר לעיל:

"רעיון 'ההעדפה המתקנת' (או: 'המקדמת', action affirmative) נגזר מעקרון השוויון. תיקורו הוא בהעמדת אמצעי של מדיניות משפטית להגשמת השוויון כגורמה חברתית תוצאתית. לבו של עקרון השוויון (לפי התפיסה המסורתית) הוא בייחס שווה אל שווים, וביטוי הרגיל בחיי החברה הוא במתן הזדמנות שווה לכל. דא עקא, שמתן הזדמנות שווה עשוי להשיג תוצאה שוויונית רק כאשר האוכלוסיות המתמודדות עשות כן מעמדת מוצא שהיא פחות או יותר שווה; שכן רק בתנאים של שוויון התחלתי הינן בעלות סיכויים שווים להשיגה. לא כן הדבר באוכלוסייה המורכבת מקבוצות חזקות במיוחד ומקבוצות חלשות במיוחד. פער ניכר בשוויון היכולת, בין שמקורו בחוקים מפלים שהיו תקפים בעבר ועברו מן העולם, ובין שנתהווה בעטיין של תפיסות עולם פסולות שנשתרשו בחברה, מגביר את סיכויי הקבוצות החזקות וגורע מסיכויי הקבוצות החלשות. ההעדפה המתקנת באה לאזן פער זה. היא מבוססת על התפיסה, כי בחברה שחלק ממרכיביה מצויים בעמדת מוצא נחותה, אין די במתן הזדמנות שווה לכל. מתן הזדמנות שווה, בנסיבות כאלו, יקיים רק גיטחה

של שוויון פורמאלי, אך לא חזן לבני הקבוצות המקופחות סיכוי אמיתי לקבלת חלקן במשאביה של החברה. קיומו לאורך זמן של שוויון פורמאלי בלבד מעלה את החשש שבשל דרכו של עולם ומנהגי הבריות תונצחנה תרצאותיה של ההפליה. תיקון עולות העבר והשגת שוויון מעשי יכולים, לכן, להיעשות רק בהענקת יחס מועדף לבני הקבוצה החלשה (שם בעמ' 516-517).

11. בנסיבות שלפנינו, לא רק שמבחינה משפטית כבר הוכר עקרון השוויון כנורמה חברתית תרצאתית, אלא שיישום עקרון זה גם ראוי ומקיים באופן הולם עיקרים של צדק והגינות.
 12. יש מקום לחוסיף כי הפקעת קרקעות מהווה פגיעה בזכות הקנין, שהיא זכות יסוד על פי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. המדינות המתקנות ובהם ישראל מרשות פגיעה כאמור מהטעם המרכזי, שהקנין המופקע חוזר אל הציבור, שכן הוא מיועד ל"צרכי ציבור", כמוגדר בפקודת הקרקעות (רכישה לצורכי ציבור), 1943.
 13. פסול הוא הדבר, שקרקע מופקעת מציבור מסויים ומעברת אל ציבור אחר. במקרה כזה ההצדקה הקיימת לפגיעה בזכות הקנין לטובת הציבור אינה תופסת עוד.
 14. העותרים סבורים שחוקא הרעיון של אחדות ירושלים - בו מאמין רוב רובו של הציבור הישראלי - וריבונות ישראלית בירושלים מתיישב עם בניה והקצאת קרקעות ציבור באופן לא מפלה לכל הציבורים בירושלים. לעומת זאת, הגישה של הפקעת קרקעות מערבים והועדתם ליהודים סותרת מכל וכל את אחדותה של ירושלים תחת ריבונות ישראלית. ריבונות כזו מחייבת - גם מבחינה משפטית חוקתית - יחס שווה ואי הפליה בכל, ובמיוחד בעניין השימוש בקרקע מופקעת.
 15. זכויות היסוד, והשוויון בתוכם, נעזו לקיים משפט המונע קיפוחו של המיעוט על ידי הרוב. משטר כזה מאופיין בשלטון החוק וביצירת תשתית לחיי שיתוף סבירים ותוך כך מניעת מצבים קיצוניים של תיסכול ופגיעה בפרט או בקבוצות אוכלוסיה. פגיעה כזו עלולה להוביל את הפרט או הקבוצה לשימוש באמצעים לא דמוקרטיים ובתוכם אמצעי אלימות. אלו הם אמצעים של ייאוש ותיסכול. קיום השוויון מונע מצבים מעין אלה, ובכך מאפשר קיומם של חיי חברה תקינים וסבירים.
 16. במקרה שלפנינו, הסכנה להתדרדרות לאלימות קשה ומסוכנת אינה תיאורטית אלא מוחשית. מנהיגי הציבור הערבי בירושלים כמו גם מנהיגים פלשתינים אחרים חוזר וזהירו כי הציבור הערבי בירושלים יראה בחומרה רבה ביותר את הבניה בהר חומה וציבור זה עלול להגיב באלימות קשה.
- לפי מיטב ידיעתם של העותרים, גם גורמי הבטחון הזהירו כי החלטה על בניה בהר חומה ליהודים בלבד עלולה להביא לפריצתם של מעשי אלימות קשים. ארעני "מנחרת הכותל" בחודש ספטמבר 1996 ממחישים עד כמה מצבים כאלה הם מסוכנים.
- העותרים אינם סבורים כי מדינת ישראל צריכה להירתע מביצוע פעילות חינוכיות עקב איזמים באלימות ואולם יש בהחלטת הממשלה בעניין הבניה בהר חומה משום חוסר סבירות קיצוני משום שניתן היה להגיע לתוצאה של בניה בהר חומה בירושלים בלי להסתכן באלימות קשה - אם במקביל היו נעשים צעדים אמיתיים ומעשיים כדי להבטיח בניה לערבים ואם תחילתה של הבניה לערבים היתה מקדימה את תחילתה של הבניה ליהודים בהר חומה.

17. החלטת הממשלה יוצרת קיטוב. יש שינסו להציגה כענין אידאולוגי. עתירה זו אין ענינה בנושא האידאולוגי, אלא בפגם החוקתי המשפטי המצוי במצב הדברים של פגיעה חמורה בעקרון השיוויון. הפרת השוויון מציתה אש אידאולוגית. אש זו היא הסימפטום למחלה ולפגם החוקתי משפטי שמצוי במקרה שלפנינו.

ג. סיכומם של דברים

1. בית המשפט הנבבד מתבקש ליתן צו על תנאי ולהפכו למחולט לאחר דין בו.
2. בית המשפט הנבבד מתבקש גם ליתן צו ביניים כמבוקש בראש העתירה.
3. בנסיבות הענין מאזן הנחיות נטה בבירור לטובת מתן צו הביניים. כל מק לא ייגרם ממתן הצו ומהעיכוב הצפוי בגינו. לעומת זאת, אי מתן הצו והתחלת הבניה עלולים ליצור מעשה עשוי ממנו לא תהא חזרה.

רענן הר-זהב, עו"ד
ביכ העותרים

תצהיר

אני, הח"מ, ח"כ אברהם פורח, לאחר שהצהרתי כי עלי לומר את האמת, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני עושה תצהיר זה לתמיכה בעתירה נגד ראש הממשלה ואחי בעניין הר-חומה.
2. הדברים האמורים בפרק א' לעתירה נכונים.
3. הדברים המופיעים בסעיפי העתירה האחרים נכונים למיטב ידיעתי ואמונתני.

ח"כ אברהם פורח

אישור

הריני לאשר כי ביום 26.2.97 הופיע בפני עו"ד רענן הר-זהב ח"כ אברהם פורח, המוכר לי אישית, ולאחר שהצהרתי כי עליו לומר את האמת וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות הצהרה דלעיל וחתם עליה בפני.

רענן הר-זהב עו"ד

1/8

מוכרזת הממשלה

הודעה לעתונות

- א. ועדת השרים לענייני ירושלים החליטה היום, פה אחד, לאשר את בניית השכונה בחד חומה וכן החליטה לאשר את הבניה לאוכלוסיה הערבית בירושלים, בכפוף להוראות והנהלים המתחייבים על-פי דין.
- ב. השכונה בחד חומה אמורה להקיף כ-6500 יחידות דיור ובשלב א' תכלול כ-2500 יחידות. שלב א' של הבניה לאוכלוסיה הערבית יכיל כ-3000 יחידות דיור בעשר שכונות שונות בירושלים.
- ג. לאור שטר העבודה והדורות, שניתנו לו הסמכויות לחתום על התוכניות בחד חומה, יחתום על התוכניות, יוחל בעבודות התשתית במקום ויוחל גם בעבודות התשתית לשם הבניה לאוכלוסיה הערבית.

י"ט באדר א' התשנ"ז
26 בפברואר, 1997

2/8

המנהל הכללי
Director General

עיריית ירושלים
Municipality of Jerusalem
بلدية اورشليم - القدس

3000
800
800
800
800

סדר	שם המתחם	כמות יחיד לפיתוח
1.	בית צפורה	450
2	עובד א-סופרמרקט	500
3	גינת מנכ"ד	75
4	מבן זנוח	70
5	סיקוראן	130
6	ראס אל עמוד	620
7	א' - שייד	480
8	א' - סחנת	70
9	א' - סוד	120
10.	עיסוויה	500
	סה"כ	3,015

מטה עיריית ירושלים, ת.ד. 775, מיקוד 91007, תל אביב 61000000, טל. 02-296071, פקס 02-296072

1 Safra Sq. P.O.B. 775, Jerusalem, 91007 Tel. 02-297960, Fax 02-296071

ميدان سافرا ١، ص.ب. ٧٧٥ اورشليم - القدس ٩١٠٠٧، هاتف ٠٢-٢٩٧٩٦٠، فاكس ٠٢-٢٩٦٠٧٢

TOTAL P.02

26-FEB-1997 13:00

THE RESET

972 2 750296

P.01